

Umyť sa vodou z potoka, ostrihať sa. Ako vyzerali staré zvyky Veľkého piatku a Bielej soboty

- CZ24 News | 16. dubna 2022

SLOVENSKO: Na Veľký piatok umývanie v potoku a strihanie, Biela sobota v znamení rodinnej súdržnosti, v nedeľu svätenie potravín. Katarína Nádaská prináša prehľad veľkonočných zvykov, ktorými kedysi žilo celé Slovensko.

Veľký piatok

Na Veľký piatok sa za starých čias dodržiavali rozličné zvyky, vykonávali obrady a magické úkony. Veľmi rozšírené bolo ranné umývanie sa v tečúcej vode, prípadne sa troška vody z potoka donieslo domov a domáci si ňou symbolicky poumývali tváre. Umývanie vo vode na Veľký piatok sa považovalo za prevenciu pred kožnými chorobami a dievky tak chceli dosiahnuť, aby mali hladkú tvár a zabezpečili si sviežosť a krásu na celý rok.

Pri tomto umývaní sa hovorievalo: „Teč vodička čistá od Pána Krista, ty omývaš drevo a kamene, umy aj mňa, hriešne stvorenie.“ Verilo sa, že práve v tento čas má voda liečivé, zázračné účinky a takto sa získa záruka zdravia nielen pre ľudí, ale aj pre statok, ktorý preto gazdovia vodili k vode. Mládenci brodili v potoku kone, aby boli mocné a zdravé. Na Veľký piatok bolo dobre ostrihať sa – vlasy potom vraj celý rok budú rýchlo rásť. Takisto sa verilo, že Veľký piatok je vhodný na štepenie ovocných stromčekov. Platil nepísaný zákaz čokoľvek robiť na poli, nesmela sa teda „hýbať zem“, lebo by sa mohla privolať neúroda. Pri dojení kráv gazda obkrútil vedro konármi zo šípkového kra, aby bosorky nemali moc nad mliekom a nemohli ho zmeniť na vodu.

I nejmenší finanční příspěvek velice pomáhá! Děkuje!

CHCI PŘÍSPĚT

Na Veľký piatok sa z domu opäť nič nepožičiavalo, aby sa požičaná vec nestala škodiacim nástrojom v rukách bosorky. Ak mal niekto blchy, najlepšie sa ich zbavil práve na Veľký piatok – skôr než vyšlo slnco, bolo treba uvariť cesnak a potom vodou, v ktorej sa varil, vykropiť šatstvo a posteľ, umyť sa v nej a prípadne vyprášiť zo šiat a posteľe „hostí bez kostí“ palicou.

Biela sobota prináša svetlo

Bývalo zvykom, že členovia rodiny, zhromaždení vôkol ozdobeného stola, si podelili jedno vajíčko tak, aby každý dostal aspoň malý kúsok. Šlo o to, aby rodina ostala súdržná a jednotná.

Aj po Vzkriesení sa zachovávali rozličné ochranné rituály. Gazda vyšiel na dvor a štrngal reťazami,

aby týmto zvukom odplašil hadov, žaby a všetky tie zvieratá, ktoré by mohli škodiť ľuďom a statku. Gazdinky symbolicky vzali hrst kyslej kapusty a hodili ju pod strom, čím sa naznačilo, že sa končí čas jedenia kyslej sudovej kapusty, ktorú naši predkovia jedli na sto spôsobov celú zimu. V mnohých oblastiach na Slovensku bola doma nakladaná sudová kyslá kapusta hlavnou zložkou potravy od jesene až do jari. Masť, ktorá sa vyvarila zo šunky, bola uschovávaná v uzavretej nádobe a liečili sa ňou celý rok kožné choroby dobytka.

Velkonočná nedeľa

V košíčku, zvyčajne pod krásnym vyšívaným obrúskom, gazdiné prinášali na nedeľnú rannú omšu na posvätenie chlieb, šunku, klobásy, maslo, tvaroh, vajíčka, soľ, chren, koláče alebo veľkonočné obradové pečivá, fľašu vína alebo pálenky. Posväteným jedlám sa pripisovali magické vlastnosti, preto sa z nich na Veľkonočnú nedeľu dávalo aj dobytku, aby sa mu dobre darilo.

Tradičným veľkonočným jedlom sú vajíčka. Pokladajú sa za symbol nového života a plodnosti. Jedávali sa najmä uvarené na tvrdo alebo ako obradové jedlá, napríklad praženica s mladými žihľavovými lístkami, stratené kura alebo špeciálne veľkonočné jedlo z vajec, údeného mäsa, klobások, zemi, strúhanky. Jeho príprava sa líšila podľa regiónov. Podobne ako jeho názov (*veľkonočná* alebo *vajcová baba*, *polnina*, *syrek*, *hrudka*, *baránek* a iné), ale vždy sa doň dávalo veľmi veľa vajec.

Sledujte nás na Telegramu: t.me/cz24news

[ZDROJ](#)